

תביעה להחזרי דמי ביטוח לאומי בגין חוק שכר מינימום

יוני 2016
חוזר מקצועי מספר 52/16

ברצוננו לעדכןכם, כי בית הדין הארצי לעבודה בירושלים דחה את ערעורם של 30 קיבוצים ומושבים שיתופיים וקבע, כי שיעור ההכנסה המזערית של חברי קיבוצים ומושבים שיתופיים, לצורך תשלום דמי ביטוח לאומי, הינו שיעור ההכנסה המזערית כפי שנקבע בפרט 1 ללוח י"א, לעניין "עובד" לחוק הביטוח הלאומי¹ - שיעור השווה לשכר המינימום, בהתאם לחוק שכר מינימום².

להלן עיקרי פסק הדין³:

החל מאפריל 1999 נכנס לתוקף תיקון 30 לחוק הביטוח הלאומי, הקובע כי הסכום המזערי ממנו משולמים דמי ביטוח לעובד, הינו שכר המינימום (בניגוד לשיעור של 25% מהשכר הממוצע שחל עד אז). הביטוח הלאומי החיל תיקון זה גם על חברי קיבוצים ומושבים שיתופיים.

לטענת הקיבוצים והמושבים המערערים, חבר קיבוץ אינו בגדר "עובד" לעניין לוח י"א, ולכן, השיעור לצורך תשלום דמי הביטוח הוא שיעור ההכנסה המזערית שנקבע בפרט 2 בלוח י"א לחוק, דהיינו, כפי שנקבע ל"עובד עצמאי" - 25% מהשכר הממוצע במשק.

לטענת המוסד לביטוח לאומי, בהתאם לסעיף 3 לחוק הביטוח הלאומי רואים את חברי הקיבוצים המועסקים על פי סידור העבודה של הקיבוץ כ"עובדים" ואת הקיבוץ כ"מעביד". מעת שחוקק חוק הביטוח הלאומי - הן מרכיב "ההכנסה החייבת בדמי ביטוח" ובהתאם "שיעור דמי ביטוח" התבססו על הוראות החוק הנוגעות ל"עובד", כמו גם תשלום הגמלאות לחברי הקיבוצים. לכן, שיעור ההכנסה המזערית הוא בהתאם לפרט 1 ללוח י"א לחוק - כפי שחל על עובד שכיר, דהיינו שכר המינימום.

בנוסף, גם מבחינה מהותית, על פי מבחני הפסיקה, יש לסווג את חברי הקיבוץ כ"עובדים", נוכח העובדה שמרביתם עובדים במסגרת סידור העבודה של הקיבוץ, בין במפעלי הקיבוץ ובין בענפי המשק של הקיבוץ, ומבצעים את עבודתם באופן סדיר תחת פיקוחו של הקיבוץ ואף משתלבים בעבודת הקיבוץ בכללותה.

בית הדין האזורי לעבודה קיבל את טענת המוסד לביטוח לאומי - מהסיבות הבאות:

- הוראות סעיפים 3 ו-344 לחוק הביטוח הלאומי מהן עולה, כי חבר קיבוץ המועסק על פי סידור העבודה הוא בגדר "עובד" והקיבוץ הוא ה"מעביד" של חבר הקיבוץ הן ברורות וחד משמעיות, ולא ניתן לייחס להן כל משמעות אחרת.
- מסקנה זו עולה גם מתקנה 16 לתקנות הביטוח הלאומי⁴, אשר קובעת מפורשות, לגבי קיבוצים חדשים, כי דמי הביטוח ישולמו על בסיס ההכנסה המזערית של "עובד" כמוגדר בלוח י"א לחוק.

¹ חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה-1995.

² חוק שכר מינימום, תשמ"ז-1987.

³ עב"ל (ארצי) 16596/04/11 קיבוץ קרית ענבים ואח' נגד המוסד לביטוח לאומי.

- מסקנה זו עולה גם מהוראות פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי, בהן נקבע כי חברי קיבוץ נכללים בביטוח פשיטת רגל. פרשנות אחרת, שתגדיר את חבר הקיבוץ כ"עצמאי", תוציא את חברי הקיבוץ מחוץ לתחולתו של פרק זה לחוק.
- בהתאם להלכה הפסוקה, מעמדם של חברי הקיבוץ, לעניין חוק הביטוח הלאומי, הינו של "עובד" לכל דבר ועניין, ובהתאם לכך נקבעו זכויותיהם.

בעקבות פסיקת בית הדין האזורי לעבודה, בשנת 2011, הגישו הקיבוצים והמושבים השיתופיים ערעור לבית הדין הארצי לעבודה.

הערעור נדחה ולפיכך, ההכנסה המזערית ממנה יחושב תשלום דמי הביטוח לחברי קיבוצים ומושבים שיתופיים הינה ההכנסה המזערית שנקבעה בפרט 1 ללוח י"א. משמע, שכר המינימום הקבוע על פי החוק.

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות ל:-

uzi@britcpa.co.il

עוזי שטנגר, בטלפון: 03-6382861

avi_s@britcpa.co.il

אבי סויסה, בטלפון: 03-6382818